

Besvarelse af 10-dages forespørgsel fra LA, K og V om sårbarhedsindekset på skoleområdet

4. juni 2026
Side 1 af 6

Byrådsmedlemmerne Louise Svenstrup (LA), Bünyamin Simsek (K) og Martin Christensen (V) har d. 26. maj 2026 fremsendt en forespørgsel vedr. sårbarhedsindekset på skoleområdet. Indekset benyttes bl.a. til at fordele støttecenter- og betalingsbudgetterne mellem skoler med forskellig sårbarhed. De to budgetter udgør ca. 14 pct. af den samlede budgettildeling til skolerne.

BØRN OG UNGE

Administration og Rådgivning
Aarhus Kommune

Nedenfor er først en generel introduktion til sårbarhedsindekset, hvorefter der er svar på de fremsendte spørgsmål. Derudover vil der være mulighed for at stille spørgsmål på et møde i Børn og Unge-udvalget d. 24. juni 2026, hvor forvaltningen i Børn og Unge gennemgår sårbarhedsindekset.

Budget & Regnskab - Analyse og System

Grøndalsvej 2
8260 Viby J

Med sårbarhedsindekset forstås en relativ fordelingsmodel, som fordeler en fastlagt budgetramme ud på skolerne efter de relative forskelle, der er imellem elevernes behov for specialundervisning. Formålet er give skoler med samme objektive rammevilkår hos eleverne de samme forbrugsmuligheder.

Direkte telefon: 22 13 36 67

Sag: EMN-2026-006357
Dokumentnummer:
15990983

Fordelingsprincippet er illustreret nedenfor, hvor et givent budget fordeles proportionalt med et beregnet behov. F.eks. forventes skole A på baggrund af antal elever på skolen og en statistisk beregning af elevernes sandsynlighed for specialundervisning at have 2,8 pct. af kommunernes elever med behov for specialundervisning. Derfor tildeles skolen 2,8 pct. af budgettet.

Sagsbehandler:
Mikkel Munk Quist Andersen

Skole	Størrelse (antal elever)	Andel med behov (gennemsnitlig sandsynlighed)	Forventet antal elever med behov	Budgetandel
A	500	1 %	5	5 / 180 = 2,8 %
B	500	5 %	25	25 / 180 = 13,9 %
C	1.000	1 %	10	10 / 180 = 5,6 %
D	1.000	5 %	50	50 / 180 = 27,8 %
E	1.500	1 %	15	15 / 180 = 8,3 %
F	1.500	5 %	75	75 / 180 = 41,7 %
Kommune (A-F)	6.000	3 %	180	100 %

I skolernes støttecenterbudget måles på elever, der er indskrevet på skolen, og som ikke er specialklasseelever o.l., mens der i skolernes betalingsbudget måles på alle grundskoleelever, der bor i en skoles skoledistrikt.

4. juni 2026
Side 2 af 6

Sårbarhedsindekset benyttes til at fordele 80 pct. af skolernes støttecenter- og betalingsbudgetter. De resterende 20 pct. fordeles ud fra hver skoles andel af kommunens samlede antal elever med anden herkomst end dansk oprindelse. Fordelingen ud fra herkomst er ikke en del af sårbarhedsindekset.

Sårbarhedsindekset har været en del af skolernes budgettildelingsmodel siden 2020, hvor Børn og Unge har arbejdet systematisk med drift og udvikling af indekset med afsæt i viden fra bl.a. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

1. Hvorfor har Aarhus Kommune valgt at sammenligne sårbarhedsindekset med landsgennemsnittet frem for med 6-by samarbejdet?

Sårbarhedsindekset sammenlignes ikke med et landsgennemsnit.

I stedet benyttes data om alle landets skoleelever og deres forældre for at få den størst mulige sikkerhed i beregningerne. Det giver en mere valid og præcis, og derfor også mere retfærdig, budgetfordeling skolerne imellem.

I sårbarhedsindekset indgår en måling af elevernes behov for specialundervisning ud fra en række detaljerede registeroplysninger om elevernes demografiske, socioøkonomiske og sundhedsmæssige baggrundsforhold. Data er fra Danmarks Statistik suppleret af indskrivningsdata fra Aarhus Kommune.

Baggrundsforholdene er udvalgt ved at kortlægge mønstrene i visitationen til specialundervisning på landsplan. Det gøres via en statistisk analyse på registerdata om ca. 680.000 danske skoleelever og deres forældre. Via den statistiske analyse identificeres hvilke baggrundsforhold hos eleverne, der øger eller mindsker deres sandsynlighed for at modtage specialundervisning. Analysen fastlægger også, hvor stor betydning (dvs. vægt) de forskellige baggrundsforhold har i forhold til hinanden.

Efterfølgende beregnes de individuelle sandsynligheder for at modtage specialundervisning for alle elever i Aarhus Kommune. De individuelle sandsynligheder afhænger alene af elevernes baggrundsforhold og betydningen af disse baggrundsforhold for specialundervisning.

Til slut beregnes gennemsnitlige sandsynligheder for eleverne indskrevet på skoler (støttecenterbudgettet) hhv. bosat i skoledistrikter (betalingsbudgettet), som bruges som afsæt for fordelingsnøgler, jf. illustrationen ovenfor.

2. Hvilke faglige begrundelser ligger til grund for, at 6-by sammenligninger ikke anvendes i dette tilfælde?

4. juni 2026
Side 3 af 6

Jf. svaret på spørgsmål 1 sammenlignes der ikke med et landsgennemsnit eller et gennemsnit af 6-by kommunerne.

Hvis den statistiske analyse omtalt i svaret afgrænses til 6-by kommunerne, vil der indgå ca. 160.000 elever i beregningen frem for ca. 680.000 på landsplan. Antallet i 6-by kommunerne svarer til under 25 pct. af antallet af elever på landsplan. Omsat til analysen vil det lavere antal elever statistisk set betyde, at risikoen for tilfældige og misvisende resultater øges. Som en tilnærmelsesvis tommelfingerregel vil den statistiske usikkerhed fordobles.

Derudover er der visse baggrundsforhold, f.eks. fysiske og psykiske funktionsnedsættelser, som kun optræder hos en mindre del af eleverne. Disse forhold vil særligt være vanskelige at estimere betydningen af, hvis analysen afgrænses til 6-by kommunerne, da der er færre elever.

Endelig kan man substantielt genfinde de samme resultater om, hvilke baggrundsforhold der er relevante at måle på, hvis den statistiske analyse afgrænses til 6-by kommunerne. Men som omtalt ovenfor er betydningen (vægten) af hvert baggrundsforhold fastlagt med mindre sikkerhed.

3. Har kommunen analyseret, om landsgennemsnittet giver et skævt billede af Aarhus' faktiske sårbarhedsprofil, set i lyset af at Aarhus på en række demografiske og socioøkonomiske parametre adskiller sig markant fra landsgennemsnittet?

Sandsynligheden for specialundervisning for de aarhusianske elever er beregnet med afsæt i de aarhusianske elevers egne baggrundsforhold. Der anvendes kun data om alle landets elever til at identificere hvilke baggrundsforhold hos eleverne, der øger eller mindsker deres sandsynlighed for at modtage specialundervisning, jf. svaret på spørgsmål 1.

4. Hvilke variable indgår i Sårbarhedsindekset, og hvordan vægtes disse?

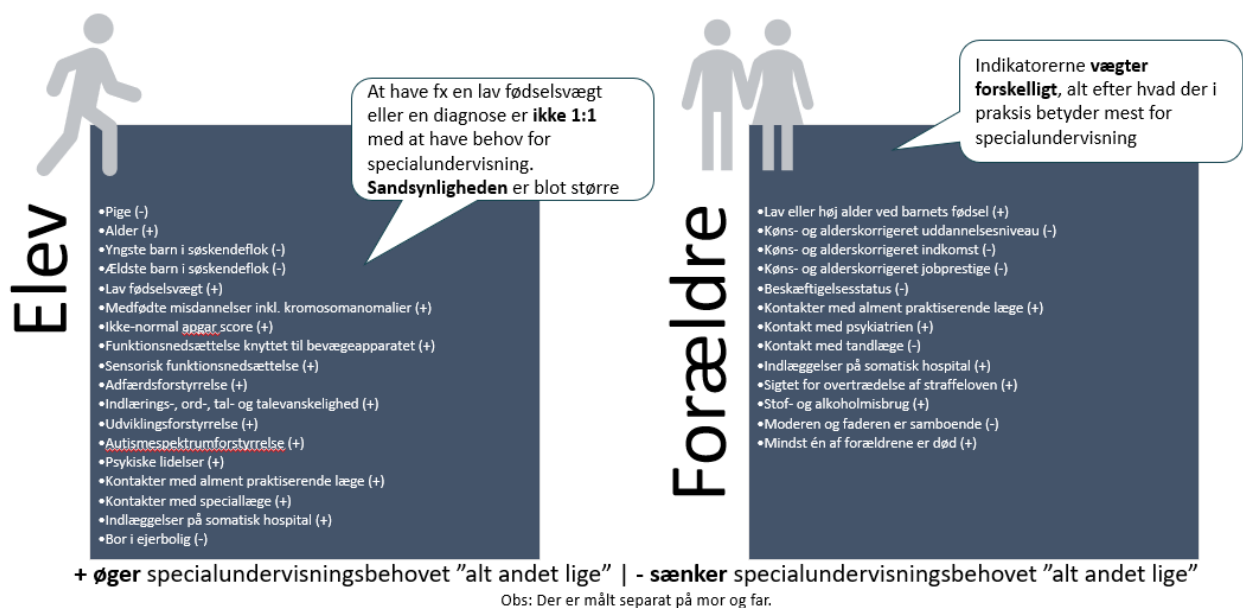
I sårbarhedsindekset indgår en række demografiske, socioøkonomiske og sundhedsmæssige baggrundsforhold om eleverne og deres forældre, jf. nedenstående illustration.

Betydningen af hver baggrundsforhold (dvs. vægten) er fastlagt via en statistisk analyse ud fra mønstre i visitationen, jf. svaret på spørgsmål 1.

4. juni 2026
Side 4 af 6

Generelt set vægter baggrundsforhold ved barnet mest, særligt sundhedsmæssige forhold, og moderens forhold vægter lidt mere end faderens.

5. Hvilket forskningsmæssigt grundlag understøtter, at herkomst vægter 20 procent i tildelingen, når nyere forskning ikke viser en statistisk sammenhæng mellem udsathed og herkomst?

Den statistiske analyse omtalt i svaret på spørgsmål 1 peger også på, at elevernes herkomst ikke øger deres behov for specialundervisning. Dvs. der er ikke tegn på, at behovet for specialundervisning er større hos indvandrere og efterkommere sammenlignet med elever med dansk oprindelige, alt andet lige. Herkomst indgår af denne årsag ikke i sårbarhedsindekset, jf. baggrundsforholdene præsenteret i svaret på spørgsmål 4.

Herkomst anvendes til at fordele 20 pct. af skolernes støttecenter- og betalingsbudgetter. Det hænger bl.a. sammen med, at der kan være forhold om elevernes herkomst, som er relevante for specialundervisning, men som er svære at måle. Der er aktuelt et udviklingsarbejde i Børn og Unge om budgettildelingsmodellerne på specialområdet, hvor en del af formålet er at kigge på om og hvor meget herkomst skal fylde i budgetfordelingen.

6. Har kommunen gennemført korrelationsanalyser, der viser, at herkomst er en valid indikator for udsathed i Aarhus, og kan disse i så fald fremlægges?

4. juni 2026
Side 5 af 6

Se svaret på spørgsmål 5.

7. Hvordan forholder Sårbarhedsindekset sig til begrebet Ny Udsathed, som blandt andet er beskrevet i forskningen fra Center for Ungdomsforskning (CEFU)?

Ny udsathed forstås i dette svar som dækkende over børn og unge, der ikke nødvendigvis er socialt eller økonomisk belastede, men som oplever psykisk mistrivsel, fx i form af stress, angst, ensomhed eller præstationspres.

Sårbarhedsindekset måler ikke direkte på ny udsathed, men der er overlap og sammenhænge mellem baggrundsforholdene i indekset og psykisk mistrivsel. F.eks. mellem psykiske funktionsnedsættelser og psykisk mistrivsel.

Derudover kan elever af ressourcestærke forældre også opleve psykisk mistrivsel. Den statistiske analyse omtalt i svaret på spørgsmål 1 viser dog, at elever fra ressourcestærke hjem i mindre grad modtager specialundervisning end elever fra ressourcetsvage hjem. Det peger på, at det samlede behov for specialundervisning fortsat er socialt skævt fordelt.

I en budgettildelingsmodel er det samtidigt afgørende at tage udgangspunkt i systematiske mønstre i data – ikke enkeltteksempler – da dette samlet set giver det mest robuste grundlag for en retfærdig budgetfordeling.

8. Indgår indikatorer for Ny Udsathed i indekset, og hvis ikke, hvad er begrundelsen for dette?

Som nævnt ovenfor er ny udsathed indirekte dækket gennem de baggrundsforhold, der allerede måles på i sårbarhedsindekset.

Derudover er formålet med sårbarhedsindekset at give skoler med samme rammevilkår, i form af objektive forhold ved elevgruppen, de samme forbrugsmuligheder. Det betyder, at der kun skal måles på rammevilkår ved eleverne, som skolerne kun selv i mindre omfang kan påvirke på kort sigt. Dvs. subjektive og mere styrbare forhold bør ikke være en del af kriterierne.

4. juni 2026
Side 6 af 6

Hvis f.eks. elevernes trivsel inddrages i sårbarhedsindekset, som et ekstra baggrundsforhold, vil det betyde, at man måler effekten af en skoles indsats og ikke skolens elevgrundlag. Det giver en risiko for incitament, der vender skævt. Skoler, der lykkes med at hæve trivslen, vil få mindre budget, mens skoler, der ikke lykkes, vil få mere budget.

9. Planlægger Aarhus Kommune at revidere sårbarhedsindekset, så det i højere grad afspejler nyere forskning i udsathed herunder opdatering af variable, vægtninger og sammenligningsgrundlag?

Den statistiske analyse omtalt i svaret på spørgsmål 1 opdateres som udgangspunkt hvert 3-5 år, hvor der købes nye data hos Danmarks Statistik. Erfaringsmæssigt er det ikke nødvendigt at opdatere beregningen hvert år, da der typisk ikke sker større ændringer fra det ene år til det andet i de gennemsnitlige behov for skoler og skoledistrikter. Elevtal opdateres dog årligt.

I genberegningen af den statistiske analyse afprøves et bredt udvalg af baggrundsforhold hos eleverne og deres forældre. På den måde sikres det, at baggrundsforhold og vægte i sårbarhedsindekset fortsat afspejler mønstre i visitationen til specialundervisning. Næste genberegning forventes i 2027.

Se derudover svarene på spørgsmål 7 og 8.

10. Overvejer Aarhus Kommune at ændre tildelingskriterierne i skolerne tildelingsmodel for specialundervisning, så disse i højere grad bygger på data, der er sammenlignelige med 6-by samarbejdet?

Tildelingskriterierne i sårbarhedsindekset er allerede sammenlignelige med, hvilke baggrundsforhold der har en betydning for behovet for specialundervisning blandt elever i 6-by kommunerne, jf. svaret på spørgsmål 2.

Med venlig hilsen

Thomas Medom
Rådmand

/

Tanja Nyborg
direktør